

Ortaokul Öğrencilerinin Görüşlerine Göre Sınıf Rehber Öğretmenlerinin “Özel Hayatın Gizliliği” Bakımından Değerlendirilmesi¹

Assesment of their Classroom Teachers in terms of “Privacy” According to the Secondary School Students Opinions

Bilgen KIRAL^a

^aAdnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ABD, Aydın, Türkiye

Öz

Yapılan bu çalışma ortaokul öğrencilerinin sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilere ait bilgileri gizlemesi bakımından değerlendirmeleri amacıyla yapılmıştır. Bu amaçtan yola çıkarak 2015-2016 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde Aydın ili Efeler ilçesinde bulunan ortaokulda öğrenim gören 10 gönüllü öğrenci ile; ikinci döneminde aynı okuldan gönüllü 20 öğrenci olmak üzere toplam 30 öğrenci ile bire bir görüşülmek suretiyle yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bir öğrenci hariç diğer öğrencilerin tümü sınıf rehber öğretmenlerinin özel hayatlarının gizliliğini ihlal ettiğini, kendisiyle ilgili bilgileri diğer öğretmenlerle, velilerle, rehberlik servisiyle ve okul yöneticileriyle paylaştığını düşünmektedirler.

Abstract

This work was done with the aim of secondary school students' to evaluate their guide teacher on account of hiding students' private life. To this end, total of 30 secondary school students with 10 secondary school from the first semestr and 20 secondary school students of the same school from the second semester of the 2015-2016 academic year. And it was interwieved them individually. According to the research results, except one of the students think their guide teacher violates privacy life by sharing their informations with other teaches, parents, guidance services and school administrators.

Anahtar Kelimeler

sınıf rehber öğretmeni
özel hayat
özel hayatın gizliliği

Keywords

class teacher
privacy
private life

¹ Bu çalışma, 11-14 Mayıs 2016 tarihleri arasında düzenlenen 15. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulan çalışmanın geliştirilmiş şeklidir.

Extended Abstract

Introduction

Every individual living in society has a daily life that everyone knows, sees, can be seen by society, and can be partially intervened outside. There is also a private life hidden from other individuals, outside of other individuals, which he only knows and knows very close to him. Since the students are small members of the society, the students have daily life known as adults, both private and socially. Just as if the daily lives of adults are in the eyes of everyone, if they are observed and engaged in activities that are observed and conducted by the community; In the same way the daily lives of the students are seen in the other members of the society; friends, family, teachers and so on. Can be seen and directed by. But students, like other individuals, do not want other people to know about some of the events in their private lives, and they can choose to keep them secret. There are a number of events in this private life that are important for him, in the neighborhood, at school, in the classroom. Students share events that are special to them, sometimes with their parents, sometimes with friends and peers, and sometimes with classroom guidance teachers outside of them. Sometimes they avoid sharing. The basis for sharing the skills of the students is that they must have elements such as trust, understanding, and positive communication with each other. It is not possible to share where these are not available. These exchanges, which are important to the student, and the privacy of the student's private life lay the groundwork for other exchanges. The occasional student's private life and those present within this life can be violated consciously or unconsciously. In this study, first of all, what are the concepts of private life and private life secrecy were examined, then national and international legal bases of these concepts were given and then violations of the privacy of students' private life were discussed and their opinions were discussed.

Method

This research is in the research screening model; The situation under investigation is explained in terms of existing conditions (Karasar, 1991, 77). The survey model is explained in detail in the researches (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008, 227). This research used interview method from qualitative research techniques. According to the students' opinions, the opinions of the class guide teachers about the violation of the private life of the students were tried to be described. The study group of the study is composed of 30 middle school students in a secondary school in Efeler/Aydın in 2015-2016 academic year.

Result and Discussion

As a result of the research, it was determined that the vast majority of the students reported favorable opinions against the class counselors. Only a classroom teacher does not share private information when he / she thinks that class guide teachers close to all of the students share information about the students' private life with other teachers, parents, guidance service and school administrators. Similar findings were obtained by Gündüz and Coşkun (2012), Yeşilyurt and Kılıç (2014). In addition, the confidentiality of information related to students is also among professional ethical behaviors (Aksoy, 1999, Gözütok, 2000, Aydın, 2003, Ekinci and Öter, 2010). Brinkman (2013, 1258) also mentions the privacy principles and the need for educators to be kept informed of violations, as the personal information of the students is taken care of.

It is the responsibility of the teachers to keep the personal information of the students confidential and to keep the information about their family and physical situations confidential. Teachers should not share information about students with others, either by law or by professional principles. A student who trusts his teacher and shares his / her own special information with him is a gifted student. The indispensable elements of education are teachers and students. Communication and interaction between these two elements is crucial in the learning of the learner, in the sense that he / she feels his / her class as belonging to the class, belonging to the class, belonging to the class. For this reason, it is necessary to have trust-based relationships between the teacher and the student. Where there is no trust, students may resort to sharing channels with the wrong channels.

Since the teacher factor is a very important element, it may be beneficial for the education site to have better teachers, better graduate students to better understand student psychology, and even to have in-service training on student psychology even after becoming a teacher. It is also possible to make informed studies at school guidance services in order to ensure that classroom guidance teachers do not share information about their private lives with others. The same research can be applied to larger groups with quantitative research techniques, and the results can be generalized.

1. Giriş

Toplumda yaşayan tüm bireylerin herkesin bildiği, gördüğü, toplum tarafından görülebilen, kısmen dışardan müdahale edilebilen, günlük hayatı vardır. Bir de diğer bireylerin dışında sadece kendisinin bildiği ve kendisine çok yakın kişilerin bilmesine izin verdiği, başka bireylerden gizlediği özel hayatı bulunmaktadır. Öğrenciler de toplumun küçük birer fertleri olduğu için tıpkı yetişkinler gibi hem özel, hem de toplumca bilinen günlük hayatları bulunmaktadır. Nasıl ki yetişkinlerin günlük hayatları herkesin gözleri önünde yaşanıyorsa, toplum tarafından gözlemlenip, yaptığı faaliyetlere fikir yürütülüp, katılım sağlanabiliyorsa; öğrencilerin de aynı şekilde günlük hayatları toplumun diğer fertlerince görülmekte; arkadaşları, aileleri, öğretmenleri vb. tarafından görülebilmekte, yönlendirilebilmektedir. Fakat öğrenciler de diğer bireyler gibi özel hayatlarındaki bazı olayları diğer kişilerin bilmesini istememekte, bunların gizli kalmasını tercih edebilmektedirler. Bu özel hayatın içerisinde mahallede, okulda, sınıfta yaşadığı, kendisi için önem arz eden bir takım olaylar girmektedir. Öğrenciler kendileri için özel olan bu olayları kimi zaman aileleriyle, kimi zaman arkadaş ve akran çevresiyle, kimi zamansa bunların dışında kalan sınıf rehber öğretmenleri ile paylaşmaktadırlar. Bazense paylaşmaktan kaçınmaktadırlar. Öğrencilerin özellerini paylaşmalarının temelinde güven, anlayış, karşılıklı pozitif iletişim gibi unsurların olması gerekmektedir. Bunların olmadığı yerde paylaşım olması mümkün görülmemektedir. Öğrenci için önemli olan bu paylaşımların, öğrencinin özel hayatının gizli kalması diğer paylaşımlar için zemin hazırlamaktadır. Bazense öğrencinin özel hayatı ve bu hayatın içerisinde var olanlar bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde ihlal edilebilmektedir. Yapılan bu çalışmada öncelikle özel hayat ve özel hayatın gizliliği kavramlarının ne olduğu incelenmiş, ardından bu kavramlara ilişkin ulusal ve uluslararası yasal dayanaklarına yer verilmiş, sonra da öğrencilerin özel hayatının gizliliğinin ihlali konuları tartışılmış, bunlarla ilgili öğrenci görüşlerine yer verilmiştir.

Özel Hayat ve Özel Hayatın Gizliliği Kavramları

Özel hayat kavramı, Türk Dil Kurumu'nun Sözlüğünde (2015) "Kişinin kendine özgü yaşayışı, hayat tarzı, kendisini ilgilendiren tutum ve davranışı" şeklinde açıklanırken, Oxford sözlüğünde (2015) "private life" veya "privacy" kavramlarına karşılık gelmekte ve başka insanlar tarafından rahatsız edilmeme veya gözlenmeme olarak tanımlanmaktadır. Bu kavramı ilk kez kullanan kişiler Samuel D. Warren ve Louis D. Brandeis'tir. 1890 yılında Harvard Hukuk Dergisinde bu kavramı açıklayan bir makale ile kavramı toplumla paylaşmışlardır (Kosseff, 2008). İnsanın özel hayatı olarak geçen kavram ortak alan, özel alan ve gizli alan üzere sınıflandırılmaktadır. Ortak alan, kişinin toplum önünde sergilediği yaşantısı olup; herkes bu alanda olup bitenleri gözlemlemektedir. Bu alanda yapılan faaliyetler gizlilik arz etmemektedir. Özel alan; kişilerin sadece arkadaşları, yakın akrabaları tarafından bilinen alanıdır. Gizli alan ise kişinin mahrem durumu, psikolojik, ailevi durumu gibi herkesten gizlediği, bilen sayısının çok az olduğu alandır. Aslında herkesten gizli ve saklı yaşadığı alandır (Bates, 1964; Aydın, 1998; Brinkman, 2013). Gizlilik ya da mahremiyet kavramı, birey ya da grupların özel dünyalarına ilişkin bilgileri kontrol etme, bu bilgilerin ne zaman, nasıl ve ne kadarının başkaları tarafından bilinmesine karar verme hakkıdır (Aydın, 2016). Kişinin gizli hayatı eğer kişi isterse ve izin verirse başkaları tarafından öğrenilebilir (Karaman-Kepeneci ve Taşkın, 2011). Kişiler kendilerine kimi yakın görüyorlarsa o kişiyi gizli alanlarına dâhil edebilmektedirler. Bu aileden biri, akraba, arkadaş, bazense çok sevdiği bir öğretmeni olabilir. Bu durum kişiden kişiye değişmektedir.

Özel Hayatın Gizliliği Kavramının Yasal Dayanakları

Toplumlar, bireylerin özel hayatlarını çeşitli kanunlarla koruma altına almışlardır. Ulusal mevzuat denilince akla ilk gelen yasal metin 1982 anayasasıdır. 1982 anayasası tüm hak ve özgürlüklerin yasal kaynağıdır. Zaten Anayasanın 20. maddesi de "özel hayatın gizliliği" başlığında olup; kişinin özel hayatı ile ilgili mevzularda bu maddede yer verilmektedir. Bu maddede kişinin özel hayatına ve aile hayatına saygı duyulmasından, eşyalarının aranmasına kadar bir çok kişisel konu açıklanmaktadır. Yine Anayasanın 21 ila 35. maddeleri doğrudan veya dolaylı olarak özel hayat ve özel hayatın gizliliğine değinmektedir. Anayasanın ilgili maddeleri incelendiğinde aslında devletin vatandaşlarını bu maddelerle koruduğu, haklarını güvence altına aldığı görülmektedir. Türk Ceza Kanunu'nda da 9. Bölüm "Özel Hayata ve Hayatın Gizli Alanına Karşı Suçlar" başlığı altındaki 132 ila 136. maddeleri özel hayatın gizliliğine müdahale edilmesi durumunda diğer şahısların alması gereken cezaları içermektedir. Türk Medeni Kanunu'nda da 23 ila 25. maddeler "Kişiliğin Korunması" başlığı altında, kişilik haklarının korunmasına ilişkin açıklamalara değinmektedir.

Yukarıda açıklanan hususlar Türk toplumundaki bireylerin özel hayatı ve özel hayatının gizliliğine ulusal mevzuatın bakış açısıdır. Öğrenciler de birey oldukları için hem mevzuatta geçen bu maddelere hem de Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Bireysel Rehberlik" kısmı 9. maddesinde "Öğrencinin bireysel ve sosyal gelişimini desteklemek, duygusal sorunlarında yardımcı olmak üzere gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri verilir" ve "Öğrencilerin davranış, duygu, düşünce ve tutumlarına karşı duyarlık gösterilerek gizlilik

ilkesine özellikle dikkat edilir.” maddeleri yer almaktadır. Aynı yönetmeliğin 3. bölümünde sınıf rehber öğretmenin görevleri sıralanmış olup; 51. maddesinin e bendinde “Çalışmalarda öğrenci hakkında topladığı bilgilerden özel ve kişisel olanların gizliliğini korur” hükmüne yer verilmiştir. Görüldüğü gibi Milli Eğitim Bakanlığı da öğrencilerin özel hayat sayılan durumlarının sınıf rehber öğretmenlerince saklanmasına, gizliliğinin korunmasına önem vermektedir.

Uluslararası mevzuatta da bu konuyla ilgili yasal dayanaklar mevcuttur. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'nin 12. maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin de 8. maddesi bireylerin özel hayatını ilgilendirmektedir. Bu maddeler bireylerin özel hayatına, ailesine, kişiliğine vb. saldırılamayacağı, bunların yasalarla korunma altına alındığı ve saygı gösterilmesi gerekliliğinden bahsetmektedir. Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin de 8. ve 16. maddeleri çocuklarla ilgili olup, çocuğun kimliğine, ismine, ailesine vb. saygı gösterilmesi gereğinden bahsedilmekte, çocukları koruma altına almaktadır.

Hem ulusal, hem de uluslararası mevzuat incelendiğinde aslında her ikisinin de bireyin biricik iyiliği için kanunlar koyduğu görülmektedir. Her iki mevzuatta da öğrenciler ve çocuklar için kaliteli bir yaşam, eğitim-öğretim görme, öğrenme hakkı, öğrenme olması için öğretmenin var olması ve fiziki ortamın hazırlanması, çocukların kendilerini geliştirebilmeleri için araştırma ve geliştirme, hakkını arama, şikâyette bulunma, bilgiye ulaşma, çevresinden saygı görme, eşit muamele görme, soru sorma, seçme ve seçilme, faaliyetlere katılma ve yaşama vb. hakları bulunmaktadır. Bunlar da tabiki çocukların özel hayatlarını ilgilendiren hususlardır.

Öğrencilerin Özel Hayatının Gizliliği ve İhlali

Çocuğun özel hayatının gizlilik hakkı güven ya da samimiyet koşulunu gerektirmektedir ki; yetişkinlerden beklenen çocukla ilgili iki veya daha çok kişi arasındaki özel ya da gizli bilgileri başka kişi ya da kişilere aktarmamalarıdır (Fombad, 2005). Çocuklar öğretmenlerinden kendileri ile ilgili özel ve gizli bilgilerini saklamalarını ve kimseyle paylaşmamalarını istemektedirler. Ayrıca öğretmenlerinin ders esnasında kendilerine ait kişisel bilgilerini, inançlarını, duygularını sınıf içerisinde açıklanmasını, bu bilgileri arkadaşlarının yanında paylaşılmasını da istememektedirler. Çünkü çocuklar bazen kişisel inançlarının ve değerlerinin gözler önüne serilmesini istemeyebilirler. Öğretmenler öğrencilerinin bu gibi durumlarda onların kişisel bilgilerini açıklanmama isteğine saygı göstermeli (Davis, 2001), bu bilgileri çocuk ile aralarında gizli tutmalıdırlar.

Inness'e (1992) göre özel hayatın gizliliği tüm sonuçlarına rağmen bireyin özerkliğe sahip olmasını sağlamakta ve kişinin yaşamındaki özel alanlarını korumaktadır. Özel hayatın gizliliği aslında yalnız kalmayı tercih etmedir. Çünkü kişiler bir anlamda rasyonel ve duygusal seçicidirler. Kişinin yapmış olduğu seçimleri, özel hayatını korumak amacıyla yapmış olduğu tercihleri özel hayatın gizliliği kapsamındadır. Öğrenciler de kişilere rasyonel ve duygusal seçici olma durumuna göre davranırlar ve özelliklerini ancak kendi istedikleri kişilerle paylaşırlar (Akt. Davis, 2001). Öğretmenler meslektaşları ve içinde buldukları diğer öğretmenlerle ilişkilerinin bozulması pahasına da olsa sınıflarındaki özerkliklerini, sınıflarının özel yaşamını korumalıdırlar. Diğer meslektaşları ile paylaşılan durumlar sınıfın özel hayatını ihlal etmektedir (Lieberman, 1990).

Okulda öğretmenlerin kurduğu iletişim, öğretmen-öğrenci ya da öğretmen-sınıf iletişimi şeklindedir. Bu esnada yapılan paylaşımlar özel olmalıdır. Öğretmenler arası etkileşimler sınıfın özel hayatının dışında olmalıdır. Öğretmenler kendi aralarında haberler, hava durumu, spor ve cinsiyet hakkında konuşabilirler. Okul hakkındaki genel şikâyetlerini de konuşabilirler. Fakat meslektaşları arasında sınıf içindeki olaylar ve eğitim faaliyetleri hakkında konuşulması, tartışılması, sınıfın dolayısıyla da öğrencinin özel hayatını ihlal etmek anlamına gelmektedir (Lieberman, 1990). Aile Eğitimi Hakları ve Gizlilik Yasasında (1974) öğrencilerin özel hayatının gizliliği tanımlanmıştır. Bu yasa öğrencilere ait kişisel haklar bulunmakla birlikte, bunlar gizli tutulmalı, yazılı izin olmadığı müddetçe öğrencilerin bilgileri başkaları ile paylaşılmamalıdır. Bu yasa öğrencilerin özel hayatının gizliliğini korumaktadır (Russo, 2010).

Özel hayatın gizliliği, bireylerin özel hayatına müdahale edilmemesi ve onlara saygı gösterilmesini sağlayan en temel hak olup, bireyin özgürlük alanıdır (Aras, 2010). Horn'a (2008) göre öğrenciler ve sınıflar, öğrencilerle sınıfta meydana gelen olayların başkaları ile paylaşılması (çocuğa zarar vermeyecek kapsamda olması kaydıyla) özel hayatın ihlali anlamına gelmektedir. Buradan anlaşılan öğretmenler öğrencilere ait özel ve gizli bilgileri başkalarına açıklamama ve öğrencinin özel hayatının gizliliğini koruma durumundadırlar. Bu durum zaten etik olmayan, öğretmenlik mesleğine yakışmayan bir durumdur. Öğrencilerin kişisel bilgilerinin saklanması etik de bağdaşmaktadır. Amerikan Ulusal Eğitim Derneği tarafından 1975 yılında “Eğitim Profesyonellerine Ait Etik Kodlar” belirlenmiş, özel hayatın gizliliği kapsamında olan bazı maddelere de yer verilmiştir. Bunlar: “Öğrencilere ilişkin gizli bilgileri yasal gereklilikler olmadıkça ya da profesyonel hizmetler gerekmedikçe açıklayamazlar.” ve “Mesleki etkinlikler nedeniyle bir öğrenci hakkında edindiği gizli bilgileri, yasal ve mesleki zorunluluklar dışında başkalarına açıklayamazlar.” (Akt. Aydın, 2003) şeklinde

ifade edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nde de benzer ifadeler olduğu görülmektedir.

Aksoy (1999) tarafından yapılan araştırmada bir öğrenci hakkındaki gizli bilgileri ve sorunları sınıf arkadaşlarına açıklamak maddesi katılımcıların %94'ü tarafından etik olmayan davranışlardan biri kabul edilmiştir. Gözütok (2000) tarafından yapılan araştırmada “öğrencilerin sırlarını başkalarına anlatma” maddesi “temelde etik değil” düzeyinde bulunmuş olup; nadiren gözlenmekte olduğu tespit edilmiştir. Ekinci ve Öter (2010) tarafından yapılan araştırmada resmiyete ve gizliliğe uymak, mesleki sırları kimseyle paylaşmamak gibi maddeler öğretmenlerden beklenen etik davranışlar olarak sıralanmışlardır. Gündüz ve Coşkun (2012) tarafından yapılan araştırmada ise “Öğretmenlerimiz sır tutarlar.” maddesine öğrencilerin %58,3'ü pek çok düzeyinde katılmaktadırlar. Yeşilyurt ve Kılıç (2014) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin mesleki yeterlik boyutunda yer alan “Öğretmenlerimiz sır tutar.” maddesine göre öğretmenler öğrencilerin sırlarını tutmakta ve buna üst düzeyde uymaktadırlar.

Aydın (2003) da öğretmenlerin öğrencilere ait gizli ve mahrem bilgilerin diğer öğrenciler ya da öğretmenlerle paylaşılması, öğrencinin ya da ailesinin özel yaşamına saygı gösterilmemesi durumunun etik dışı bir davranış olduğunu ifade etmiştir. Aydın (2016) öğrencilerin kendileriyle ilgili kişisel hiçbir bilginin, öğrencinin yazılı izni olmaksızın kimseyle paylaşılmayacağını ifade etmektedir. Bu bilgiler öğrencinin kimliği, adresi, başarı durumu, sınav bilgileri olabilir. Türkiye’de çok yaygın olarak yapılan ihlallerin başında öğrencilere ait bu kişisel bilgilerin başkalarıyla paylaşılması gelmektedir.

Yukarıda yapılan araştırmalardan da görüleceği gibi öğretmenler, öğrencilere ait gizli, özel ve kişisel bilgileri öğrencilerin izni olmadan üçüncü şahıslar yanında açıklayamazlar. Bu durum aslında yasal olarak da engellenmiş olup; öğretmenlerin uymaları gereken mesleki etik ilkelerdendir. Bu araştırmada öğrencilerin sınıf rehber öğretmenlerine bakış açıları özel hayatın gizliliği penceresinden incelenmiş olup; sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel bilgilerini diğer öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler veya velilerle paylaşıp paylaşmadığı, öğrencilerin özel hayatlarını ihlal eden durumların neler olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin, sınıf rehber öğretmenlerinin kendilerine ait bilgileri gizlemelerine, sınıf ortamında ve bireysel olarak “özel hayatın gizliliği” kapsamına ve ihlaline giren durumlara ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu genel amaçtan yola çıkarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Öğrencilerin;

1. Sınıf rehber öğretmenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Özel hayatın gizliliği sayılan durumlara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel hayatını ihlal edip etmediğine ilişkin görüşleri nedir?

2. Yöntem

Yapılan bu araştırma tarama modelinde olup; araştırmaya konu olan durum mevcut olan koşulları doğrultusunda açıklanmaktadır (Karasar, 1991). Tarama modeli araştırmalarda konu ayrıntılı olarak açıklanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Araştırmada derinlemesine ve ayrıntılı bilgi elde etmek için nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş (Patton, 2014) olup; fenomenolojik araştırmadır. Fenomenolojik araştırmalar sosyal bir gerçekliği insanların günlük deneyimleri ile, bireylerin bakış açıları ve algıları ile ön plana çıkarmayı amaçlayan araştırmalardır (Saban ve Ersoy, 2016). Bu araştırmada öğrenci görüşlerine, öğrencilerin deneyimlerine algılarına göre sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel hayatının ihlaline ilişkin görüşleri betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Aydın ili Efeler ilçesinde ortaokulda öğrenim gören 2015-2016 eğitim-öğretim yılı birinci döneminde gönüllü 10; ikinci döneminde gönüllü 20 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler tamamen gönüllülük esası doğrultusunda araştırmaya dâhil olmuşlardır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmış olup; benzeşik örnekler araştırmanın amacına hizmet etmek amacıyla seçilmiştir (Monette, Sullivan ve Dejong, 1990). Bu örneklemede belirli ölçütlere göre bir seçim olması ve bunun sonucunda da evreni temsil edeceği kabul edilmektedir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Araştırmaya katılan 30 öğrenciden 18'i kız, 12'si erkek öğrencidir. Bu öğrencilerden 11'i beşinci sınıf, 6'sı altıncı sınıf ve 13'ü yedinci sınıfta öğrenim görmektedir. Beşinci sınıf öğrencilerinin 9'u kız ve 2'si erkek, altıncı sınıf öğrencilerinin 3'ü kız ve 3'ü erkek, yedinci sınıf öğrencilerinin 6'sı kız ve 7'si erkek

öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya sekizinci sınıf öğrencileri dahil edilmemiştir. Bunun sebebi TEOG sınavları olmasından dolayı, öğrencilerin vakitlerini almamak için sekizinci sınıf öğrencileri araştırma kapsamına alınmamıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmacı tarafından alan yazın taranarak konu ile ilgili yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturulmuştur. Alanında uzman bir öğretim üyesinin de görüşleri alındıktan sonra form uygulanmıştır. Görüşmeler form üzerine araştırmacı tarafından not edilmek suretiyle gerçekleştirilmiştir. Forma not edilen görüşler daha sonra araştırmacı tarafından bilgisayara aktarılmış ve içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi için veriler kategorilere ve alt kategorilere ayrılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Ardından kategori ve alt kategorilere ait kodlamalar yapılmıştır. Kodlamalar alanında uzman iki akademisyene de sunulmuş, sonrasında Miles ve Huberman (1994) formülünden yararlanılarak araştırmanın güvenilirliği hesaplanmıştır. Bu araştırmanın güvenilirliği %92 olarak tespit edilmiştir. Araştırmada geçerliği sağlamak için araştırmacı üçgenlemesi, katılımcılara verdikleri cevapları görüşme esnasında doğrultma, doğrudan birebir alıntılara metin içerisinde yer verme yöntemleri kullanılmıştır (Patton, 2014). Araştırmaya katılan öğrencilerin her birine birer kod verilerek (Öğrenci 1: Ö 1), öğrenci ifadeleri araştırma içerisinde değiştirilmeden kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin sınıf rehber öğretmenleri hakkındaki görüşleri doğrultusundaki bulgulara yer verilmiştir.

Öğrencilerin Sınıf Rehber Öğretmenlerine Ait Görüşlerini İçeren Bulgular

Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda bu bölüm olumlu ve olumsuz görüşler olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Bunlara ilişkin veriler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sınıf Rehber Öğretmenlerine İlişkin Görüşleri

Kategori	Alt kategoriler	f	Kategori	Alt kategoriler	f
Olumlu görüşler	İyi niyetli	25	Olumsuz görüşler	Yanına gidemiyoruz	23
	Güler yüzlü	14		Sinirli –kızgın	12
	Öğütler veren	13		Bağırıyor	10
	Çok sevilen	13		Seviyemize inemiyor	10
	Çok iyi bir öğretmen	12		Çekiniyoruz	8
	Bağırmayan	11			
	Çok şanslıyım	11			
	Çok güveniyorum	11			
	Herşeyimizle ilgileniyor	10			
	Annem gibi	10			
	Arkadaş gibi	10			
	Bizi seviyor	10			
	Anlayışlı	10			
	Bilgi veriyor	5			
	Azarlamıyor	4			
	Aşağılamıyor	2			
	Yumuşak	1			
Toplam		172	Toplam		63
		Genel Toplam			235

Tablo 1’e göre araştırmaya katılan öğrencilerden 172 olumlu ve 63 olumsuz olmak üzere toplam 235 görüş elde edilmiştir. Olumlu görüşlerden en çok tekrarlanan görüşler iyi niyetli olma (25 görüş), güler yüzlü olma (14 görüş), öğütler verme ve çok sevilme (13’er görüş), çok iyi bir öğretmen olma (12 görüş), bağırmayan, çok şanslıyım ve çok güveniyorum (11’er görüş), herşeyimizle ilgileniyor, annem gibi, arkadaş gibi, bizi (çocukları gibi) seviyor, anlayışlı (10’ar görüş), bilgi veriyor (5 görüş), azarlamıyor (4 görüş), aşağılamıyor (2 görüş) ve yumuşak (1 görüş) olarak tespit edilmiştir. Olumsuz görüşlerden ise en çok tekrar edilenler sınıf rehber öğretmenin yanına gidememe (23 görüş), sinirli- kızgın olma (12 görüş), bağırıyor ve seviyemize inemiyor (10’ar görüş) ve çekiniyoruz (8 görüş) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2’de yer alan olumlu öğrenci görüşlerine örnekler aşağıda verilmiştir:

İyi bir öğretmenim var böyle bir öğretmenim olduğu için kendimi çok şanslı hissediyorum. Çok güveniyorum. Çünkü kendisi bana öyle bir güven duygusu katıyor. Her şeyimizle ilgileniyor annem gibi (Ö5).

Onu çok seviyorum. Çok iyi bir öğretmen. Bize sadece İngilizce değil, hayat hakkında da bilgi veriyor. Onu çok seviyorum. Keşke her öğretmen onun gibi olsa. Bağırıyor arkadaş gibi davranıyor. Anlayışlı (Ö6).

Olumsuz öğrenci görüşlerine örnekler aşağıda verilmiştir:

Çok sinirli. Biraz derste konuşsan bağıryor. Az ödev veriyor ama kızgın bir öğretmen (Ö2).

Sinirli olduğumu düşünüyorum. Bize bağıryor ve seviyemize inemiyor. Tenefüslerde sigara içtiği için hiç bir şeyimizi anlatamıyoruz. Çekiniyoruz açıkçası (Ö10).

Öğrencilerin Özel Hayatına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin okuldaki özel hayata ilişkin verdikleri cevaplar neticesinde bulgular ders içi ve ders dışı olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Bunlara ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Özel Hayat Kavramına İlişkin Görüşleri

Kategoriler	Alt kategoriler	f	Toplam
Ders içi	Ders durumum	26	109
	Yazılı notlarım	25	
	Derse katılmam	24	
	Derste parmak kaldırmak	23	
	Sınıfta gülmem	11	
Ders dışı	Arkadaşlarımla ilişkilerim	15	64
	Arkadaşlarımla yaşadığım sorunlar	15	
	Tenefüsler	12	
	Bahçede oynamam	11	
	Sınıfta arkadaşlarımla oynamam	11	
Genel Toplam			173

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrenciler özel hayatları kapsamında ders içi 109, ders dışı 64 olmak üzere toplam 173 görüş elde edilmiştir. Ders içi faaliyetler kategorisinde öğrenciler ders durumlarını (26 görüş), yazılı notlarını (25 görüş), derse katılma durumlarını (24 görüş), derste parmak kaldırma durumlarını (23 görüş) ve sınıfta gülmelerini (11 görüş) özel hayatları olarak değerlendirmişlerdir.

Ders dışı faaliyetler kategorisinde ise arkadaşlarıyla ilişkilerini ve arkadaşlarıyla yaşadıkları sorunları (15’er görüş), tenefüslerde yaptıklarını (12 görüş), bahçede oynamalarını ve sınıfta arkadaşları ile oynamalarını (11’er görüş) özel hayatları olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin özel hayatı kapsamında ders içi faaliyetlere verdikleri örnekler aşağıda verilmiştir.

Derste parmak kaldırmam, tenefüsler, yazılı notlarım özel hayatımdır (Ö6).

Okuldaki özel hayatım derslerdeki durumum, yazılılarımdır. (Ö8).

Öğrencilerin özel hayatı kapsamında ders dışı faaliyetlere verdikleri örnekler aşağıda verilmiştir.

Okulda yaptığım her şey. Bahçede oynamam, sınıfta arkadaşlarımla oyunlarım (Ö1).

Bence sınıftakilerle sorunlarım, tenefüslerde yaptıklarımız özel hayatımdır (G9).

Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Öğrencilerin Özel Hayatını İhlal Edip Etmediğine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerden 29’u sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel hayatları ile ilgili bilgileri paylaştıklarını düşünürlerken, 1’i paylaşmadığını düşünmektedir. Paylaşılan bilgilerin diğer öğretmenlerle, velilerle, rehberlik servisi ile ve okul yöneticileri ile paylaşıldığını düşünmektedirler. Öğrenciler öğretmenlerin kendilerine ait bilgileri paylaşmaları konusunda birden fazla fikir beyan etmişlerdir. Sınıf rehber öğretmenlerinin kendileri veya sınıfları ile ilgili özel bilgileri diğer öğretmenlerle paylaştığını belirten 20 görüş, velilerle (özellikle annelerle) paylaşıldığını belirten 12 görüş, rehberlik servisi ile paylaştığını düşünen 10 görüş ve okul yöneticileri ile paylaşıldığını düşünen 5 görüş tespit edilmiştir.

Sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel hayatı ile ilgili bilgileri paylaşmadığına ilişkin bir görüş aşağıda verilmiştir.

Hayır düşünmüyorum. Bir sorun olduğunda bizimle paylaşıyor. Kimseye anlatmaz çok güveniyorum (Ö4).

Sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel hayatı ile ilgili bilgileri başkalarıyla paylaştığına ilişkin örnekler aşağıda verilmiştir.

Evet diğer öğretmenlerle paylaşıyor. Bütün öğretmenler tenefüste bizi konuşuyorlar. Mesela sizin sınıf çok gezeze bu benim düşüncem değil tüm öğretmenleriniz böyle konuşuyor diyorlar. Bizi anlamıyorlar. Hemen kızıyorlar (Ö2).

Sadece rehber öğretmeni ile paylaştığımı düşünüyorum. Çünkü sorunu olanları rehberliğe gönderiyor. Derslerde gevezelik yapanları, hiç derse katılmayanları, annesi babası ayrı olanları bilmem. Özel durumları olanları hemen rehberliğe gönderiyor. Kendisi ile çözecek vaktimiz yok zaten. Tenefüsler yetmiyor (Ö3).

Bazen annem ile konuştuklarını düşünüyorum. Annem ben anlatmadığım halde bazı olayları biliyor (Ö6).

Okul yöneticilerinin bizi odalarına çağırması paylaştıklarının göstergesi bence (Ö29).

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğunun sınıf rehber öğretmenlerine karşı olumlu görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin tamamına yakını sınıf rehber öğretmenlerinin öğrencilerin özel hayatı ile ilgili bilgileri diğer öğretmenlerle, velilerle, rehberlik servisiyle ve okul yöneticileri ile paylaştığını düşünürken, sadece bir öğrenci sınıf rehber öğretmenin özel bilgileri paylaşmadığını ifade etmiştir. Gündüz ve Coşkun (2012), Yeşilyurt ve Kılıç (2014) tarafından yapılan araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerle ilgili bilgileri gizli tutması da mesleki etik davranışları arasındadır (Aksoy, 1999; Gözütök, 2000; Aydın, 2003; Ekinci ve Öter, 2010). Brinkman (2013, 1258) da öğrencilerin kişisel bilgilerine özen gösterilmesi gereğinden, gizlilik ilkelerine ve ihlallere karşı eğitimcilerin sürekli bilgilendirilmeleri gereğinden bahsetmektedir.

Mesleki veya özel düşüncelerini, uygulamalarını, materyallerini vb. meslektaşlarıyla paylaşan öğretmenler okulda iyi meslektaş olarak adlandırılabilirler, okullardaki gizlilik kültürünü sarsmaktadırlar. Öğretmenler sınıf içi özel olayları, öğrencileriyle yaşadıkları durumları diğer öğretmenlerle paylaştıklarında aslında farkında olmadan hem sınıfın hem de öğrencilerin özel hayatını ihlal etmektedirler (Rosenholtz, 1985; Szczeziul, 2007). Kauffman ve Lane (2014) okullarda kişilere ait özel bilgilerin saklanması için standart ve net kurallar ve ölçütler geliştirilmesini, sırdışılık kültürünün oluşturulmasını, karşılıklı gizlilik sınırlarının aşılmasını, ilişkilerde araya sınır konulmasını özel hayatın gizliliğini korumaya dönük ilkeler oluşturulması gerektiğini savunmaktadır. Hem öğrenciler için hem de öğretmenler için bu kurallara uyulması aslında güven ilişkilerini de beraberince getirecektir. Öğrencilere ait kişisel bilgilerin gizli tutulması, ailevi ve fiziksel durumları ile ilgili bilgilerin gizli kalması öğretmenlerin sorumluluğundadır. Öğretmenlerin öğrencilerle ilgili bilgileri başkaları ile paylaşmamaları gerek yasalarla, gerekse mesleki ilkelerle önlenmeye çalışılmıştır. Öğretmene güvenen, onunla kendisine ait özel bilgileri paylaşan öğrenci kazanılmış öğrencidir. Eğitimin vazgeçilmez öğeleri öğretmen ve öğrencilerdir. Bu iki unsur arasındaki iletişim ve etkileşim, öğrencinin öğrenmesinde, sınıfını, okulunu sahiplenmesinde, kendini sınıfa ait olarak sınıfının bir üyesi gibi hissetmesinde çok önemlidir. Bu sebeple öğretmen ve öğrenci arasında güvene dayalı ilişkilerin olması zorunludur. Güvenin olmadığı yerde öğrenci paylaşma ihtiyacı ile yanlış kanallara başvurabilir.

Öğretmen faktörü çok önemli bir unsur olduğuna göre öncelikle öğretmenlerin daha iyi yetiştirilmesi, öğrenci psikolojisini daha iyi özümseyerek üniversiteden mezun olması ve hatta öğretmen olduktan sonra bile öğrenci psikolojisi hakkında hizmet içi eğitimlerden geçirilmeleri eğitim sisteminin yararına olabilir. Ayrıca sınıf rehber öğretmenlerin öğrencilerin özel hayatına ait bilgileri başkaları ile paylaşmamaları hususunda okul rehberlik servisinde gerekli zamanlarda bilgilendirme çalışmaları yapılabilir. Aynı araştırma nicel araştırma teknikleri ile daha geniş gruplara uygulanarak, sonuçlar genellenebilir.

5. Kaynaklar

- Aksoy, N. (1999). Educators' Beliefs about Ethical Dilemmas in Teaching: A Research Study among Elementary School Teachers in Turkey. *American Association of Behavioral and Social Sciences*. <http://aabss.org/journal1999/fl18Aksoy.html> adresinden 20.06.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Aras, Ü. Y. (2010). *İnsan Hakları Temelinde Özel Hayat Hakkının Ulusal ve Uluslararası Alanda Uygulamaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul
- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve Öğretimde Etik*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2016). *Akademik Etik*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Aydın, V. (1998). 1982 Anayasası Çerçevesinde Özel Hayatın Gizliliğinin Korunması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3: 185-198
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. (1950). <http://www.edb.adalet.gov.tr/mevzuat/Avrupa%20%C4%B0nsan%20Haklar%C4%B1%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20.pdf> adresinden 08.02.2016 tarihinde indirilmiştir.

- Bates, A. P. (1964). Privacy-A Useful Concept? *Social Forces*, 42, 429-434.
- Brinkman, B. (2013). An Analysis of Student Privacy Rights in the Use of Detection Systems. *Sci. Eng. Ethics*. 1255-1266.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Resmi Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 27/01/1995 - 22184
- Davis, A. (2001). Do Children Have Privacy Rights in The Classroom? *Studies in Philosophy and Education*, 20, 245-254.
- Fombad, C. M. (2005). Protecting Children's Rights in Social Science Research in Botswana: Some Ethical and Legal Dilemmas, *International Journal of Law, Policy and the Family*, 19, 102-120.
- Gözütok, F. D. (2000). Öğretmenlerin Etik Davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 32 (1-2), 83-99.
- Gündüz, Y. ve Coşkun, Z. S. (2012). Öğrenci Algısına Göre Öğretmen Etik Değerler Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 13 (1), 111-13.
- Horn, I. S. (2008). The Inherent Interdependence of Teachers. *Phi Delta Kappan*, 89 (10), 751-754.
- İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi. Resmi Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 27 Mayıs 1949-7217 .
- Karaman-Kepenekci, Y. ve Taşkın, P. (2011). *Çocuğun Özel Hayatının Gizliliği Hakkı*, Prof. Dr. Yahya Akyüz'e Armağan, (Editörler: C. Öztürk ve İ. Fındıkçı), Ankara: Pegem Akademi Yayınları, 831-843.
- Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Lieberman, A. (1990). *Schools as Collaborative Cultures: Creating the Future Now*. Bristol: The Falmer Press.
- Kosseff, J. (2008). *The Elusive Value: Protecting Privacy During Class Action Discovery*. Georgetown Law Journal, 97 (1), 290-321.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. Resmi Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 17.4.2001-24376
- Monette, D. R.; Sullivan, T. J. ve Dejong, C. R. (1990). *Applied Social Research*. New York: Harcourt Inc.
- Oxford Dictionary. (2015). <http://www.Oxforddictionaries.Com/> adresinden 08.12.2015 tarihinde indirilmiştir.
- Patton, M. Q. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. (Edt. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: PegemAkademi.
- Russo, C. J. (2010). *Encyclopedia of Law and Higher Education*. USA: Sage Pub.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2016). *Eğitimde Nitel araştırma Desenleri*. Ankara: Anı.
- Szczeniul, S. A. (2007). *Initiatives and Initiative: Second-Stage Teachers' Assessments of Autonomy. Project on the Next Generation of Teachers Harvard Graduate School of Education*. Paper Presented at the American Educational Research Association Annual Conference, Chicago, Illinois.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık
- Türk Dil Kurumu. (2015). Güncel Türkçe Sözlük. http://www.Tdk.Org.Tr/Index.Php?Option=Com_Gts&View=Gts adresinden 08.12.2015 tarihinde indirilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. Resmî Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 9/11/1982 - 17863
- Türk Ceza Kanunu. Resmî Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 12/10/2004 -25611
- Türk Medeni Kanunu. Resmî Gazete Yayın Tarihi ve Sayısı: 8/12/2001 - 24607
- Yeşilyurt, E. ve Kılıç, M. E. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Algılarına Göre Öğretmenlerin Etik Değerlere Uyma Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 18 (60), 471-486.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.